

20/5

Acheson mot Eisenhower

Förre amerikanske utrikesministern Dean Acheson har i tidskriften Reporter under titeln "Utrikespolitik och presidentiell moralism" levererat en tänkvärd kritik av Eisenhowers uttalanden och uppträdande under krisen i Mellanöstern och därmed också, indirekt, av Förenta nationernas politik. Eisenhower är, skriver han, på en gång moralist och legalist, men moralismen är vag på gränsen till det meningslösa och legalismen ensidig och därför i praktiken partisk.

Då Eisenhower den 20 februari i år yttrade att "Förenta staterna har inga själviska ambitioner eller önskingar i detta område" är det ett exempel på moraliserande prat utan innehåll. Naturligtvis har USA både ambitioner och önskingar i Mellanöstern; framför allt ligger det i dess intresse att området "skall bevaras i den fria världens politiska och ekonomiska system och inte uppslukas av det slutna Sovjetkommunistiska systemet". Acheson skriver inte, men han har säkerligen tänkt, att ordet "självisk" i detta sammanhang antingen är utan mening eller orimligt — det kan väl inte gärna vara avsikten att påstå att alla USA:s intressen är osjälviska och att detta alltså gäller även intresset av att Mellanöstern inte blir kommunistiskt och att oljetillförseln därifrån förblir fri.

Då presidenten söker positivt klargöra sin moraliska hållning blir han nära nog oartikulerad. Han talar om "hederlighet, anständighet, ärlighet, tjänstvillighet, alla sådana där saker" (all that sort of thing). Men denna suddiga

moralism kommer politiskt främst fram i tendensen att betrakta moraliska förmaningar och påtryckningar som de enda tillåtliga medlen mot våldet — utom då våldet riktar sig mot USA. "Detta leder till att det (våldet) effektivt kan bekämpas blott när det begagnas utanför det kommunistiska våldet och av våra egna allierade. Ryskt våld i Ungern, indiskt våld i Kashmir, egyptiskt våld, som innebär raider i Israel och vägran att låta Israel bruka Suezkanalen och Akababukten, kan inte, enligt presidentens definitioner, effektivt motstås, eftersom de som begagnar våldet är okänsliga för vår moraliska och politiska påtryckning. Men våld använt av våra allierade, som är känsliga för våra åsikter och vårt politiska tryck, måste vika inför vår moraliska aktion." Ja, i moralens namn skall de "goda" staterna, men inte de "onda", som moralen inte biter på, tuktas och renas genom att man berövar dem den trygghet från angrepp eller från blockader som de genom egen kraft kan ha skaffat sig.

Moralismen förvandlas lätt till legalism; språnget sker med FN:s stadga som trampolin. Då Eisenhower talar om stadgan som den "moraliska lagen" är sammanblandningen av rättfärdighet och juristeri klar. Men det är värre än så, Eisenhower förklarar att "det grundläggande löftet för alla FN:s medlemmar är att de skall lösa internationella tvister med fredliga medel och inte bruka våld mot en annan stats territoriella integritet"; Israel kan inte er hålla några garantier, därför att i så fall "bruket av våld för att lösa internationella konflikter" skulle erkännas; presidenten tillade i sammanhanget att "två oförrätter inte gör en rätt". Därmed är ensidigheten i legalismen, liksom i moralismen, uppenbar. FN:s stadga kräver ingripande vid "hot mot freden, fredsbrott eller angreppshandling" och är alltså tillämplig mot Egypten likaväl som mot Israel; stadgan erkänner rätten till självförsvar, men i fråga om Israel bortser man från detta. Härigenom blir Eisenhowers — och FN:s — politik inte bara orättfärdig, utan i grunden stridande mot stadgan, ty att tillämpa en lag mot några, inte mot andra, är att handla mot lagen.